

Kirkerådet
Postboks 799
0106 OSLO
NORGE

Deres ref:

Vår ref:
14-00056 AH

Arkiv nr:
615

Dato:
30.05.2014

Høring om vigsling og liturgisk drakt for kantorer

Musikernes fellesorganisasjon (MFO) viser til tilsendt dokument «Høring om vigsling og liturgisk drakt for kantorer», datert 25.3.2014 med høringsfrist 16.6.2014.

I forbindelse med forarbeidene til høringsdokumentet har MFO deltatt i et utvalg under Kirkerådet, ledet av avdelingsdirektør Paul Erik Wirgenes. Utvalget har drøftet ulike sider ved tjenstedrakt for kantorer og utviklingstrekk knyttet til vigsling av kantor. Noen av våre medlemmer har oppfattet det slik at utvalget står bak høringsdokumentet, noe som altså ikke er tilfelle. Likevel fremstår Kirkerådets primære forslag i høringsdokumentet som svært overraskende for MFO. Vi har i arbeidet hatt inntrykk av at innsamling av argumenter for det sekundære forslaget har vært utvalgets hovedfokus og mål for arbeidet.

MFO slutter seg fortsatt til vedtaket i Kirkemøtet om vigsling av kantor. Vi ser imidlertid at det kan være behov for noen presiseringer. MFO ønsker primært vigsling av kantor som en ikke-obligatorisk ordning, sekundært som en obligatorisk ordning med vide rammer for unntak. Vi mener det er svært uheldig at høringsdokumentet har unnlatt å behandle de historiske og teologiske årsakene til den tilsynelatende selvsagte koblingen mellom begrepene «obligatorisk» og «vigsling». MFO har i utvalget gitt tydelig uttrykk for at kantorene som yrkesgruppe er sammensatt og dermed krever ulik tilnærming overfor den enkelte arbeidstaker. MFO vil derfor anbefale Kirkerådet og Kirkemøtet å fastholde vigsling av kantor som normalordning. Vi vil begrunne dette nærmere.

MFO organiserer ca 7700 musikere, musikkpedagoger og andre med tilknytning til norsk musikkliv. Høringsdokumentet gir i kapittel 2 en oversikt over antall kirkemusikere og årsverk innenfor Den norske kirke per 1.12.2012. I følge denne betjente 895 kirkemusikere 918 kirkemusikerstillinger av landets 1620 kirker med 651 årsverk. Hvor mange av disse som er kantorer fremgår imidlertid ikke.

I TBS-rapporten for KA-sektoren per 1.12. 2013 kan man skille ut kirkemusikere med hhv organist- og kantorkompetanse etter innplassering i stillingskoder. Av i alt 864 kirkemusikerstillinger var ansatte kantorer registrert slik:

	Antall	Årsverk
Domkantor	23	20
Kantor med diplom/mastergrad (min. 6 års akademisk utd.)	189	157
Kantor med bachelorgrad (min. 4 års akademisk utd.)	<u>329</u>	<u>272</u>
Sum	541	449

Etter denne oversikten var 63,3% (541 av 864) stillinger besatt med kirkemusikere med kantorkompetanse med gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 83% (449 årsverk fordelt på 541 kantorer). Andelen mindre deltidsstillinger var større der ansattes kompetanse var lavere. Blant organister uten formell utdanning utgjorde eksempelvis 87 stillinger 35 årsverk, noe som gir en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 40,2%.

Disse tallene er etter MFOs oppfatning viktige som bakgrunn for å se helheten i kompetansefordelingen blant kirkemusikerne, og blant kantorene i særdeleshet. Godt over halvparten av landets kirkemusikere har den kantorkompetansen som Kirkemøtet har bedt om, jf. Kvalifikasjonskrav og tjenesteordning for kantorer. Nær 200 ansatte hadde i 2013 utdanning på mastergradsnivå eller høyere.

For yrkesgruppen som helhet og de langtidsutdannede kantorene i særdeleshet er det utfordrende at nyutdannede kantorer kan forvente å kunne gå inn i ledige stillinger på full tid. Med en profesjonsutdanning på minimum fire år og som oftest med mange års forutgående musikkstudier med hovedvekt på hovedinstrument forut for dette, er stillinger på gjennomsnittlig 83% utfordrende for sektoren.

Vigsling til kirkelig tjeneste forutsetter at den som vigsles forventes å gå inn i tjenesten med et langsiktig perspektiv. Et engasjement i 100% stilling bør være en naturlig del av dette. En slik forventning fra kirkens side bør etter MFOs oppfatning derfor møtes med tiltak mot uønsket deltidsarbeid og bedre lønns- og arbeidsforhold. Til dette hører fulltids stillinger med tid til et bredt spekter av arbeidsoppgaver samt lønnsforhold som er konkurransedyktige for ansatte med lang akademisk utdanning.

MFO vil også påpeke en annen utfordring. Det gjelder den alternative utdanningsveien hvor personer med utdanning på bachelornivå med annet hovedinstrument enn orgel, og hvor et tillegg med 60 studiepoeng med kirkemusikkfag inkludert orgelspill i gir kantorkompetanse. Denne utdanningsveien kan på sikt komme til å svekke det klassiske fireårige profesjonsstudiet i kirkemusikk. Personer med denne kantorkompetansen har flere alternativer ut i andre deler av arbeidslivet og kan dermed komme til å ha en svakere yrkesfaglig tilknytning til kirkemusikeryrket.

Kirkerådet utvider mandatet for høringsdokumentet ved å inkludere spørsmål som omhandler rekruttering, utdanning og kantortjenesten forøvrig. Dette er riktignok tema som berører vigslingsspørsmålet, men de fortjener å bli løftet fram som en egen sak og ikke som et appendix til en bestilling fra Bispemøtet og Kirkemøtet som kun omhandler tjenestedrakt og vigsling. Spørsmålene om rekruttering, utdanning og kantortjenesten forøvrig er viktige og kunne vært gjenstand for en høring. Ettersom dette høringsdokumentet omhandler vigsling og tjenestedrakt, vil MFO i mindre grad vektlegge spørsmålene 3-6. Vi er også usikre på i hvilken grad svarene på disse spørsmålene får betydning for den videre behandlingen av saken.

Høringsspørsmål 1a:

MFO slutter seg ikke til høringsforslaget om at vigsling av kantor endres fra å være en obligatorisk vigslingsordning til å bli en frivillig handling ved inngangen til tjenesten som kantor.

Vi finner det uakseptabelt at Kirkerådet nå foreslår en frivillig innsettelse istedenfor vigsling av kantor. Flere av våre vigslede medlemmer reagerer sterkt på dette. Det er uavklart hvordan kirken i så fall skal forholde seg til de kantorer som allerede er vigslet. En innsettelsesordning slik Kirkerådet nå foreslår, er etter vårt syn en klar forringelse av betydningen vigslingen er ment å ha overfor den aktuelle kantor, menighetene og yrkesgruppen som helhet. MFOs anliggende er at dagens vigslingsordning ikke må endres. Vi mener at en obligatorisk vigsling ikke er et egnet virkemiddel for at kantorene skal finne det normalt å være vigslede medarbeidere i kirken. Erfaringene så langt viser at kirken selv, med noen få unntak, ikke følger opp Kirkemøtets vedtak om obligatorisk vigsling. Dermed har mange kantorer selv vært nødt til å ta initiativ til å bli vigslet. Dette gir etter MFOs syn uheldige signaler om at kirken i liten grad er opptatt av vigsling overfor denne tjenestegruppen.

Høringsspørsmål 2 a:

MFO slutter seg til at dagens vigslingsordning beholdes og at denne sees i sammenheng med de andre tjenestegruppene diakon og kateket. Vi mener at det ikke er nødvendig at vigslingen skal være obligatorisk og at en ikke-obligatorisk vigsling av kantor vil kunne bli en nødvendig motivasjon for kirken selv til å kalle kantorene til vigsling. MFO støtter intensjonen om at kantorer skal vigsles, men mener at et yrkesforbud overfor dem som av ulike grunner ikke ønsker vigsling ikke er veien å gå. Alternativt mener MFO at en dispensasjonsordning for disse vil kunne ivareta den nødvendige fleksibilitet og bidra til at kirken ikke avskjærer seg fra sårt tiltrengt arbeidskraft.

Høringsspørsmål 2 b:

MFO har overfor Kirkerådet ikke gitt noen signaler om hvorvidt skråstola for kantorer bør innføres eller ikke. Vi har kun gitt uttrykk for at dagens situasjon mht. tjenestedrakt er mangfoldig, og at et forsøk på uniformering fra kirkens side bør gjennomtenkes grundig. Som tidligere nevnt, mener vi at vigsling av kantor, diakon og kateket må sees i sammenheng. I dette perspektiv ville det være naturlig at tjenestedrakt og vigslingstegn hadde et enhetlig utseende. Praktiske utforminger av både alba og stola vil kunne det gjøre mulig for kantor både å spille og dirigere. Med disse forbehold vil MFO kunne støtte alba og stola som tjenestedrakt/vigslingstegn. De som i dag har andre tjenestedrakter må imidlertid få beholde disse så lenge de selv ønsker, på samme måte som da den nye prestedrakten ble innført i 1980.

Det foreslås også at et psalter-symbol skal være kjennetegn på kantors stola. At psalteret, et strengeinstrument som kan gis svært mange utforminger, er valgt som kjennetegn kan ikke sies å ha vært utredet tilstrekkelig. Vi savner derfor en nærmere redegjørelse for dette valget i høringsdokumentet. Psalteret er et trekantet strengeinstrument som spilles med bue, og vi er usikre på hvordan dette kan utformes som et symbol som gir umiddelbare assosiasjoner til musikk. Et alternativt symbol kunne være lyren, som først og fremst er knyttet til Orfeus' utgang fra dødsriket i den greske mytologien. I kristen kontekst er lyren et Kristussymbol (Ursin). Et annet alternativ er den greske bokstaven psi, Ψ , symbolet for bibelens salmer og en viktig referanse for enhver kirkemusiker.

I vår uttalelse til skråstola for diakoner har vi tidligere pekt på at symboler plassert ved skulderen blir stående skjævt og dermed ikke gjør denne plasseringen like naturlig for alle typer symboler. Symbolbruk for skråstola for kantor må på samme måte gjennomtenkes.

Høringsspørsmål 3:

Tiltak for å styrke rekrutteringen til kirkemusikertjenesten mener vi primært hører hjemme hos partene i arbeidslivet. Vi vil derfor vise til arbeidet som et partssammensatt

utvalg i KA-området nylig har gjennomført med tanke på rekruttering til kirkelige stillinger innenfor kirkemusikk, undervisning og diakoni. Utvalgsrapporten er både en analyse og en grundig gjennomgang av ulike virkemidler med tanke på bedring av rekrutteringen. Partene har imidlertid ikke tatt stilling til lønn som virkemiddel. Vi ser at kirkemusikerne, og særlig dem med høy utdanning, gjennom flere år er blitt hengende etter i lønnsutviklingen i forhold til andre utdanningsgrupper. Misnøye med lønn kommer fram både i AFIs arbeidsmiljøundersøkelse (2013) og MFOs egen medlemsundersøkelse (2013). Det er åpenbart at tiltak for heving av lønnen vil kunne være en av flere faktorer som vil kunne bidra til bedret rekruttering.

Blant mange arbeidsgivere i KA-sektoren har det utviklet seg en utbredt tendens til å lyse ut stillinger som «kirkemusiker», «menighetsmusiker», «musikalsk leder» e.l. istedenfor «kantor». Dette gir etter MFOs oppfatning uheldige signaler til kantorene om at disse i mindre grad er ønsket som arbeidstakere i Den norske kirke. Dette vil nødvendigvis både kunne påvirke rekrutteringen til profesjonsutdanningen og kantorenes vilje til å søke slike utlyste stillinger.

Høringsspørsmål 4:

Vi mener dette spørsmålet er for omfattende til at vi kan gi et fyldestgjørende svar innenfor rammene av denne høringen. Kontakten mellom de ulike kirkelige utdanningene bør styrkes. Ikke minst handler det om at kantorutdanningen kan få et tydeligere preg av å være en utdanning til kirkelig tjeneste. Vi vil sterkt advare mot å svekke kravene til kvalitet i kantorutdanningen. Det er også viktig at utdanningen tar hensyn til den kirkemusikalske uttrykksbredden. Utdanningen må balansere grunnleggende kjennskap til hele den kirkemusikalske arven og samtidig åpne for spesialisering innenfor den enkelte students interesse- og ferdighetsområde.

Høringsspørsmål 5:

Kantorens bidrag til kirkens trosopplæring gjennom f. eks. barnekorarbeid må anerkjennes som et tiltak på lik linje med annen form for trosopplæring.

Kirkerådet bør utarbeide en lett tilgjengelig idédatabase for kulturarbeidere i kirken.

Kirken bør arbeide generelt for økt respekt og anerkjennelse av faglighet innenfor alle yrkesgrupper.

Det trengs bedre tilgang på lokale midler til musikalsk virksomhet i menighetene.

Høringsspørsmål 6:

Side 6, 5. avsnitt. Stavanger bispedømme krever ikke at kantorer vigsles for fast ansettelse. Et evt. slikt krav er arbeidsgivers ansvar, men dette er heller ikke tilfellet i Stavanger. Det høye tallet vigslede kantorer fra bispedømmet skyldes at biskopen har vært aktiv i å oppfordre kantorer til å la seg vigsle. Siste setning blir feil. Her skulle det stått kantor istedenfor kirkemusiker.

Side 7, 1. avsnitt. Flere av kirkemusikere med utenlandsk bakgrunn kan være medlemmer av kirkesamfunn som Den norske kirke har samarbeidsavtale med eller anerkjenner kirkemedlemskap hos.

Side 8, 1. avsnitt, 3. linje. Her vises det til «kirkelige myndigheters side». Dette burde vært definert nærmere.

Side 9, 2. avsnitt. Det er ikke korrekt at «kirkemusiker» er betegnelse på kvalifikasjonen. Man kvalifiserer enten til kantor eller organist. Begrepene benyttes både i Tjenesteordning og kvalifikasjonskrav for kantorer og i Hovedtariffavtalen i KA-sektoren. «Kirkemusiker» er en uformell fellesbetegnelse for både organist og kantor, men altså ikke en betegnelse det er knyttet en spesiell kvalifikasjon til.

Med vennlig hilsen
Musikernes fellesorganisasjon
Forbundet for utøvende kunstnere og pedagoger

Anders Hovind
nestleder